

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Милета Јакшић

ХРИСТОС НА ПУТУ

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање и брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Милета Јакшић

ХРИСТОС НА ПУТУ

Садржај

БЕЛЕ И ЦРВЕНЕ РУЖЕ	2
АНЂЕО СМРТИ	5
РАЗБИЈЕН КРЧАГ	7
ХРИСТОС У КРЧМИ	10
МУШИЦЕ	12
ПРИЧА О ЂАВОЛУ	15
КУКАВИЦА	17
СИРОТИЊСКА КРВ	19
МУДРИ СЛУГА	23
НОЋ У ПУСТИЊИ	25
ЈОВАН ПУСТИЊАК	27
ХРИСТОС НА ПУТУ	29
МИРЈАМ	31
МАГДАЛЕНА	33
ГОЛГОТА	35
ЛЕГЕНДА О ГЛУВОНЕМОЈ	39
МАРИЈИН ВЕО	43
СИРОЧЕ	45

ХРИСТОС НА ПУТУ

БЕЛЕ И ЦРВЕНЕ РУЖЕ

Л

епа је и велика била она башта у коју је Бог увео прве људе кад их је

створио. У њој је било брегова и долина, густих, хладовитих шума, зелених пропанака и ливада, дубоких гудура, каменитих ждрела и провала, много извора и потока, горских језера, сјајних и глатких као огледало.

У хладу великог дрвећа одмарали се Адам и Ева. У грану по цбуњу, свуда око њих гукале су грлице, цвркутале свакојаке птице, а по шареном шљунку весело су жуборили потоци. По шумама су лутали лавови, тигрови и друге звери.

Међу људима и зверињем била је онда љубав, слога и мир. Лав и тигар долазили су Адаму и Еви и умиљавали се, а они их миловали. Велике змије увијале се око дрвећа или се сунчале на камену и нису мислиле о злу. Око цвећа су облетали лептири са великим, као дуга сјајним крилима и зујале пчеле без жаока. А у башти је било много свакојаког цвећа, а највише ружа са крупним, сјајним, као снег белим цветовима. Црвених ружа онда није било, већ само белих.

И тих белих ружа, које су мирисале на пчелин восак и мед, на чистоту и невиност, и нису имале трња, било је свуда по врту. Оне су као велико грмље расле по дољама, по брежуљцима и њиховим обронцима, по окомцима сурога стења, међу камењем; оне се пењале на дрвеће, хватале се за гране и огранке и својим цветним, заплетеним врежама и врпцама спуштале се доле као тешке, беле завесе и љуљале се на тихом поветарцу. На њих је ноћу падала роса, и кад би их Ева јутром брала, роса би се из њих изливала, бистра и обилна као вода из препуних кристалних чаша. А Ева би их брала, брала, задевала их у косу, плела од њих венце и њима обвијала главу и врат и бедра своја па их давала и мужу. И они би се заједно радовали цвећу и радовали се животу, хвалећи Бога.

На земљи у оно време беше вечито лето. Небо је било увек плаво и ведро, па и кад би наилазили облаци, у њима не беше ни муња ни громава, из њих се изливале тихе, плодне кишице и орошавале врт.

Тако је било све док Ева није згрешила па навела и Адама на грех.

А када су први људи згрешили, све се изменило.

Облаци, мрки и страшни као гнев Божји, застирали су небо, у њима су буктале бледе, пакосне муње и рикали громови; из мрких облака рушили се плускови, као водопад, у дубоким понорима кључала је и кипела вода, буре и олује чупале су из корена и с хуком обарале огромно дрвеће, набујали потоци јурили су као помамни по ждрелима и ваљали камење; звери подивљаше: лавови су рикали тражећи плен свој, зверови се клали и прождирали једно друго, змије су сиктале и сипале отров свој!

А руже, оне беле, невине руже поцрвенеше као ватра, као гнев, као страст са својим злим жељама — због Евина греха поцрвенеше беле, невине руже и обрастоше трњем.

Белих ружа није више било на свету.

Грех је заразио и људе и земљу.

Прођоше многе хиљаде година а руже су кроз цело то време биле црвене, а белих никако није било. Па и оне руже од којих је грешница Магдалена, плачући, сплела венац и њиме обвила главу мртвога Спаситеља кад су га у гроб полагали — и те су руже биле црвене, јер белих ружа није било.

А оног јутра, кад је Исус устао из гроба, дође Магдалена ка гробу, и не нађе Исуса тамо. Она виде само бео покров, у који беше умотано тело његово, и венац од црвених ружа, што му обвијаше главу. Са страхом, да је ко не опази, узео оне руже из гроба и, плачући, отрча да јави ученицима шта је видела, а руже однесе кући и сакри их.

Дуго је Магдалена чувала те руже као највеће благо, као једину успомену на свога Спаситеља. И, зачудо, руже нису венуле, бежу живе и свеже као узбране.

Једне године цар римски поче да гони хришћане по градовима и селима, да их протерује из целог царства. Војници тада ухватише и Магдалену и, по царској заповести, метнуше је на једну трошну лађицу па је пустише на море без крме и весла, да је морске буре и ветрови носе куд хоће. И таласи су је носили, витлали и бацали овамо, онамо; али лађица, као неким чудом, издржа све непогоде, док је, после дуга лутања, море не избаци на камениту, пуну обалу једне далеке, непознате земље. Ту, у једној мрачној пећини где се Магдалена склонила са својим ружама, остаде она до смрти. Ту се она молила Богу, кајала и испаштала грехе своје много година. Хранила се дивљим плодовима, воћем и корењем. Држећи у рукама црвене руже, плакала је она над њима и топила их покајничким сузама, живећи од успомена на драгог Учитеља. А када би од умора заспала, Исус јој се у сну јављао, разговарао с њоме и тешио је надом на скори састанак.

Много је година Магдалена ту живела, па је Ту и умрла. И неки људи, који су тамо били залутали, нађоше је једног дана у пећини мртву.

Магдалена је била већ давно мртва. Од ње не беше остало ништа осим голог костура. Само јој је на глави било мало коже и косе на оном месту где је Исус положио своју руку кад јој је опростио грехе. Она је лежала са скрштеним рукама, а међу

коштаним, чврсто стиснутим прстима беху јој руже. А руже беху живе и свеже, као узбране, и на њима трепташе роса од последњих суза њених.

И те руже не беху више црвене, него беле, беле као снег.

Црвене руже побелеле су од Магдалениних покајничких суза.

И од тог доба има на свету и белих ружа.

АНЂЕО СМРТИ

Шестог дана стварана, рано у зору, седео је на престолу Господ Бог, окружен великим мноштвом анђела и слушао песму њихову којом су величали дела његова,

„Свет, свет, свет је Господ Саваот; пуно је небо и земља славе његове!“

Песма се њихова орила и испуњавала сву васиону: њу су слушали сунце, месец и звезде; слушала је земља и била очарана.

А када је престала песма њихова, проговори Господ.

Реч је његова била као гром и говор његов као пролетња грмљавина; земљу је подузимала језа од страха и милине: беше и весело и страшно.

Господ проговори:

— Анђели моји, дело моје још није готово. Њему још нешто недостаје па да буде савршено...

Хоћу, данас, да створим човека — биће разумно, биће које ће славити моје име на земљи, као што га ви на небу славите...

И он посла великог анђела свога Гаврила да Му донесе једну грудву земље. Земља се плачући молила анђелу да је не дира.

Анђео се сажали и врати се.

Бог онда пошаље Михаила арханђела, али се и он, ганут молбом земљином, врати на небо без земље.

Па и трећи анђео, ког је Бог послао на земљу, врати се на небо и дође пред Господа празних руку.

Тада Бог заповеди Анђелу смрти да сиђе на земљу.

И њему се земља у сузама молила да је не дира.

— Не плачи, земљо, и не жалости се! Ја ћу ти овај прах вратити!...

И Анђео смрти захвати од земље прегршт праха и однесе Богу.

Од те шаке земљинога праха створи Бог човека и дуну у њега душу живу.

Али је већ онда, у телу првога човека, била жаока смрти, јер је прах од ког је човек створен био у рукама Анђела смрти.

Тело је човеково било смртно.

Први је човек живео и умро. После њега људи су се множили, рађали и умирали, а Анђео смрти примао им душе и односио Богу а мртва тела њихова остављао земљи, враћајући јој тако, по обећању, прах њен.

РАЗБИЈЕН КРЧАГ

ивео је на Истоку, у древна времена, један човек по имену Агатон.

Беше то човек прзница, љут, напрасит, склон пороку гнева.

С људима се рђаво слагао, често се свађао с њима. Много би пута плануо и долазио у јарост за ма какву ситницу и напослетку је дошло дотле да се завадио с целим светом тако, да му је живот у људском друштву постао немогућ.

Он је мислио да су људи криви што је он такав и да би он сасвим друкчији био кад не би било око њега људи.

Али, шта да ради? Знао је да се људи неће за његову љубав раселити да би он могао остати сам, него смисли да се уклони он од људи и да оде некуд где њих нема, па ће му се зла ћуд сасвим изменити.

Тако он, по примеру других, разда имање сиротињи а себи задржи само један крчаг па оде у неку велику, пуну планину, нађе тамо једну пећину и склони се у њу.

Поче да живи испоснички, као што су чинили многи у оно време. Хранио се зељем и шумским корењем.

Недалеко од његове пештере, у једној гудури, беше извор бистре воде. На тај би извор свако јутро силазио с крчагом по уској путањи коју је себи прокрчио, и, пошто се напио воде, налио би и крчаг и носио га у своју пећину да има воде за цео дан.

Тако је он живео у тој пустињи, где није било људи, осим што би понекад залутао какав пастир са својим стадом и зауставио се на неком пропланку, да напасе овце, па одлазио даље.

Свуд око њега беше тишина, велика, густа шума, у којој су у пролеће певале птице; доле испод њега жуборили су потоци, а он је то слушао, наслађивао се птичјим певањем, молио се Богу и мислио да никад бољег живота не може пожелети. Осети да му је на души лако и добро, крв му се умири и он, како му се чинило, постаде сасвим други човек.

Једнога јутра, рано у зору, кад се гора будила и птице почеле певати, устане као обично, помоли се Богу, узме свој крчаг па пође доле по воду.

На путу се спотакне о корен једног дебелог дрвета и падне. Крчаг му испаде из руку, лупи о камен и разбије се.

У њему плану гнев свом жестином. И он се опет љутио као и пре, док је био у свету, међу људима; псовао је крчаг, као да је крчаг био крив.

Није се љутио он што му се крчаг разбио, него је жалио што му је овај случај покварио оно добро, благо расположење душе, које је толиким напорима и жртвама стекао, и што му се стара зла ћуд, која се само била притајила, опет вратила да му загорчава живот. Учини му се да је, кад се сад тако разгневио, нечим опоганио душу па га обузе жалост.

Док је Агатон, чешкајући се по глави и вајкајући се, гледао у разбијене црепове свога крчага, чује за собом смех.

Осврне се и виде једног старца беле браде.

Старац је махао главом и добродушно се смејао.

— Ко си ти? — упита га Агатон — и зашто се смејеш?

— Ко сам ја, то ти нећу казати одговори старац — а смејем се зато што ти се крчаг разбио и што се ти због тога љутиш.

— Познајем ја тебе, Агатоне, одавно — настави старац и уозбиљи се. — Док си био у свету, љутио си се због људи па си побегао од њих у пустињу, а сад се, ето, и у пустињи љутиш, због чега? Због разбијеног крчага!... Но видим да те је гнев мало прошао, јер се, ваљда, тешиш тиме да је можда и добро што ти се крчаг разбио, те сад нећеш имати више ништа што би ти могло дати повода да се једиш. — Али, пријатељу, ваља да знаш да у свету, па и у овој пустој гори, има много ствари које те могу наљутити. Ако нема људи, ту су комарци, ту мушице, а оне су кадре довести љута човека, као што си ти, у велику јарост... Наљутићеш се и на миша који ће доћи да ти прогризе торбицу у којој држиш хлеб... Него чуј синко — настави старац — ја ћу ти казати једну причу па је добро упамти и размишљај о њој.

Један човек имао је њиву коју је немарно и рђаво радио. Земљу је обузела зубача и коров. А како је он радио? Он је мислио да је доста да се човек само љути на зубачу и коров, а ништа није радио да их утамени.

Њиву је рђаво орао, прљкао само по површини, остављао оплазине и зубача се и даље ширила и земља остајала неплодна.

Дође му један човек па му каже: „Пријатељу, не ваља ти радња. Немој само кресати лишће и сећи стабљику од погане биљке а корен јој остављати, него чупај

биљку из корена. Заоравај, каже, дубље земљу ако хоћеш да ти буде чиста и да ти племените биљке не угуше штир и коровина.“

Старац заврши говор, а кад Агатон хтеде још нешто да га запита, њега нестане.

Агатон се врати у ћелију, седе и стаде да размишља о том што му је говорио старац.

„Истину је говорио он“ — мишљаше Агатон. — „Ја сам тај човек што је имао њиву и рђаво је радио. Ја сам само кидао лишће и ломио стабљику погане биљке кад сам побегао од људи, а требало је из корена да је чупам. Ни људи ни мој крчаг нису криви што сам ја гневљив и напрасит, него је крива моја погана ћуд од које нисам могао утећи, него сам је собом понео и у ову пустињу. Него, да се ја вратим у свет па да дубље орем њиву, као што ми каза старац.“

И Агатон остави пустињу и врати се у своје место. Али то сада беше сасвим други човек. Дружећи се с људима, он постаде толико благ, тих, добар и свет да су се сви дивили који су га пре познавали.

Негова доброта прочула се надалеко. И многи, који су патили од истих или сличних недуга, долазили су к њему да их научи како да и они постану онакви какав је постао он.

А он им исприча доживљај свој, казујући им и објашњавајући причу коју је чуо од оног старца у пустињи.

ХРИСТОС У КРЧМИ

У

крчми је пуно дима од јефтина дувана, пуно срамотних речи и

безбожне псовке. Кроз маглу се виде црвена, пијана лица, закрвављене очи: сељаци пију и свађају се. Са црне греде озго виси чађава лампа и чкиљи жутим, нечистим пламеном као умрљана звезда.

Врућина као у паклу, а осим свега, ракија воња и дави својом смрдљивом атмосфером.

Отворише се врата и путник један, младић, уђе у крчму, а за њим улети свеж ноћни ветар. Странац је у необичној ношњи: на њему бео бурнус привезан црном врпцом око чела. Из белог платна гледа младо лице, бледо и спокојно.

Странац се прво обазре па онда седе за један сто, лагано спусти на њ обе руке у којима држаше струк огромног крина. Он с болним осмехом гледаше у људе, а они задивљено у њега.

Настаде тишина, немо чуђење и тих, бојажљив шапат; нестале гневне ватре с узбуђених лица, јер са мирисом који се разливаше из чаше грднога крина као медена струја а коју људи лакомо сркаху дишући дубоко — уђе им мир у душе и гађе

ње од крчме. И са љубављу, с детињском радозналошћу гледаху у госта и у његов цвет, из чије круне излети ноћни лептир један, и док је лептир праћен погледом свију, летао, кружећи око чађаве лампе — Њега нестане.

МУШИЦЕ

Н

а пропланку, у једној планини, пасео је стари пастир стадо оваца.

Сунце је залазило и кроз шумска стабла протурило руковет косих зрака у ком је, као у каквом вијору, опијен сјајем заходнога сунца, играо рој мушица.

Стари је пастир седео на трави и загледао се у мушице, па је мислио: зашто је Бог и њих створио, кад нису ником од користи.

Сунце, међутим, зађе па понесе и онај златни сноп зрака, а мушице распустише своје коло и разиђоше се.

Једна мушица долете и стаде облетати око старчеве главе па му час улети у уво, час у око, или га пецне у образ, у врат, час покуша да му уђе у нос.

Старац се бранио обема рукама, плескао се по образу, по врату, љутио се и псовао.

— Доиста — гунђао је — зашто је Бог створио тако ситна бића која су само од штете. Те мушице нису ни за шта друго него да нам натруне и покваре млеко, а нас, пастире, да узнемирују, да нас пецкају и пркосе нам.

Тако је говорио старац.

— Не греши, старче! — рече му један танак, тих гласић који се једва чуо.

Те је речи зуцнула мушица.

Старац, изненађен, наперио уво, напрегао слух и, у вечерњој тишини, кад су већ и птице ућутале, он могаше да разабере шта му је мушица говорила.

— Не греши, старче! — говорила је мушица. — Не љути се што и нас има на свету!... знај да је све добро што је из Божјих руку изишло. Ти мислиш да је зло што је и нас Бог створио. То може казати само охол и горд човек и једна незналица као ти што си. Ми вам, додуше, понекад правимо штете. Често вам, 7 из несташлука, чинимо мале досаде и пакости, али вам можемо и користити. Ми смо, истина, мале и сићушне, али баш зато смо кадре извршити дела за која велики нису способни. Ми смо, смем

рећи, бивале и у Божјој служби. Бог је нас више пута употребио за своје божанске намере а на човеково добро...

Шта? Не верујеш? Ево чуј! — код нас мушица има предање, које прелази с колена на колено и чува се као свето у данашњим нашим нараштајима:

„Давно, врло давно, још одмах после створења света, живео је на земљи један цар. Он беше моћан и силан, па се најпосле толико осилио и понео да је почео и самом Богу да пркоси како је он, по сили својој, раван Њему, Богу Свемогућем.

Људи, поданици његови, много су се бојали свога цара. Он је убијао кога је хтео и остављао у животу кога је хтео. Нико му се није смео противити, И народ је дрхтао од страха и само се молио Богу.

Онда Бог, да би показао цареву ништавило и народ ослободио од таквог чудовишта, пошље једну мушицу, тог нашег далеког претка, цару, кад је он једно вече седео у својој башти.

Мушица дође и стаде му облетати око главе: Он се бранио, а бранили су га и дворјани и робови, што су око њега били, али све узалуд... Мушица, онако како је мала, улучи тренутак па му улети у нос.

Цар скочи па стаде да кија, али мушица не изиђе из носа.

Цео се двор уплаши, јер је цар почео тако страшно кијати да се лишће на дрвету тресло а птице се расплашиле.

Отрчаше, дозваше врачаре и гатаре, лекаре и бајалице; али мушицу не могаде нико да истера из носа царева нити да му заустави кијање.

А мушица се у носу мигољила, мигољила, док не доспе цару у мозак те цар полуди.

Цар остави двор и, као манит тумарао је и бежао по планинама, и срце му поста као у звери: становао је, као онај цар вавилонски, по шумама, с дивљим магарцима, пасео је траву, као говеда, и длаке му нарастоше, као пера у орла, и нокти, као у птица.

После, наређењем Божјим, мушица је, на исти начин, упропастила и оног неправедног судију који је осудио на смрт Сина Божјега.

А тако је прошао и онај римски цар што је разорио Јерусалим, град Божји.

Па онда, Бог је понекад слао читаве облаке од мушица на велике војске које су долазиле на мале народе да их подјарме и угњетавају.

Силне мушице, као каква густа магла кад притисне поља, нападе су једанпут на такву војску, нагониле је у бекство, натерале је у море, те се цела војска с људима, слоновима и коњима утопила у пучини морској...”

Старац је недахнимице и са зебњом у срцу слушао шта му приповеда мушица.

На крају, признао је, драге воље, да и мушице могу бити од користи на овом свету и да је Бог све што је створио — створио добро.

Једно је само старац молио мушицу: да њему не улази у Нос.

Мушица му обећа то и оде од њега.

ПРИЧА О ЋАВОЛУ

И

стерао у пролеће сељак краву на пашу.

Бежу ту, одмах иза села, простране ливаде и пашњаци с лепом зеленом травом, а иза њих, даље, велики рит.

Јутро беше лепо, сјајно, тихо.

Из села се чуло кукурекање петлова и блејање јагањаца. По зеленим рудинама растурили се бели чопори гусака.

У рит, одмах с краја, према селу, заклоњен врбовим џбуном, на једној џомби, седео је ђаво. Џомба му беше престо, а рит царство. Ту беше све живо и весело. Око њега и далеко иза њега, из загрејаног рита, јечао је крекет жаба и звонило жалостиво укање жабаца. Трска је листала, а локвањ је тихо љуљао свој бели цвет на води.

Ђаво је седео, па је, од дуга времена, на доколици, узео једну трску и правио карабу.

Кад је сељак дотерао краву близу, под сами рит, ђаво погледа и прекиде посао.

Сељак је молио Бога да му причува краву док се он не врати, па оде неким послом натраг у село.

„Ето!“ — мислио је ђаво — „овај моли Бога да Му сачува краву, и сад, ако крава остане на миру, он ће за то да захвали Богу, а да јој се нешто деси какво зло, онда ћу ја бити крив. Увек је ђаво крив.“

И ђаво се наљути, али после одмахне главом, узе карабу и стаде да свира.

Кад он засвира, а крава, што је ту пасла, подиже главу и послушну. Чуше га и неке роде и чапље што су се ту десиле крај рита, чуше га и жабе и гуштери у трави, па стадоше и притајише се, претворивши се у уво.

Ђаво је свирао вешто, тако лепо да су сви били занесени, очарани.

А када ђаво, после једне или две песме, окрете да свира некакву игру, све их обузе чудан немир, дрхтавица нека уђе им у ноге, и ноге — хоћенеће — почеше саме да се подижу, као даје под њима земља горела и пекла их.

Роде и чапље почеше да скачу и заплећу ногама; гуштери и жабе исправише се, начинише коло, почеше да цупкају својим стражњим ножицама, да скакућу и одскакују високо, лако, као да су од гуме.

Чак и крава, онако тешка, гломазна, ма колико да се опирала, поче да поскакује и одскакује, да ђипа, да се рита, да се окреће уокруг као да је добила вртоглавицу, док није, окрећући се све унатрашке, загазила у рит и заглибила се у муљ са све четири ноге преко колена.

Ђаво се смешио од задовољства, гледајући њихову игру, али када се крава заглибила, па зачуђено, сва задувана, погледала око себе не разумевајући шта то с њом би — ђаво прсне у грохотан смех, разглави вилице тако да више није могао да настави свирку.

Свирка се прекиде, прекиде се и игра. Сви попадаше од умора, па онда ђипише: роде и чапље од страха одлетеше далеко, гуштери шмугнуше у рупе, жабе поскакаше у воду бојећи се да се не понови с њима то чудо што их је малочас снашло, а крава рикаше тако жалостиво и гласно да се чуло чак у село.

Сељак позна глас своје краве па брже-боље дотрча да види шта је. Кад виде да му се крава заглибила, рече: — Но, ту мора да је сам ђаво умешао своје прсте — и оде у село да нађе људе да извуку краву.

— Е, ето — рече ђаво — јесам ли ја казао?... Опет ја крив!... А ко је терао да игра?... зар је то за њу?... Него, дед, да ја њу извучем напоље, па ће људи једаред и мени казати хвала...

И ђаво се одупре, па изгура краву на обалу.

А кад сељак с људима дође па виде краву на суву, рече:

— А, гле! извукла се — хвала Богу!...

КУКАВИЦА

Једног дана, о неком празнику, дође Исус у Јерусалим и уђе у храм да учи народ.

Пронесе се глас по граду да је он ту, и свет нагрне да га види и чује.

Предвече, Исус, уморан, пође на Гору Маслинску, да се у самоћи помоли Богу и да преноћи тамо. Пролазећи улицом са својим ученицима и народом који га је пратио, огладни. Види на једном углу ћепенак с хлебовима и заиште од пекара хлеба.

Пекар је био нека мрзовоља и човек љут. — Гле сад! — мишљаше он — иште од мене хлеба!... Ја плаћам порез на своју радњу, а он, кажу, на чудотворан начин умножава хлебова и дели их бесплатно народу. Ако је то истина, онда најпоследње нико неће ни долазити да купује од мене хлеба... Баш му не дам!... — И љутито окрете главу од њега.

Али пекарева жена, милостива душа, сажали се па му пружи један хлеб. Пекар се срдio и псовао жену. Жена се правдала и пребацивала му да нема срца. — Кајаћеш се ти за то!... — рече му напоследку, па брзо оде, те се и она помеша међу жене које су пратиле Исуса до изласка из града.

Пекар остаде сам, зловољно седе на једну ниску, троногу столицу, обори главу и замисли се.

— Иде свет за њим као луд... — мишљаше пекар. — Кажу да и чудеса чини, али ја у то не верујем... — И таман је то помислио, а он осети како га по целом телу пролазе мрави, како му се коса на глави диже.

— Шта је то сад? — прогунђа па се пипну руком по глави и виде да на њој нема косе, већ, место косе, осети под прстима перје.

— Какво је то чудо? — повиче престрављен па стаде брзо обема рукама да отреса и чупа перје с главе. Затим скочи са столице па се стаде окретати, загледати се са свих страна, и, запрепашћен, виде како му од одела висе само крпице и дроњци, а по голом телу поникло перје пепељастобело, као његово брашно.

Пекар јаукну кад виде да је, најзад, сав обрастао у перје, да су му из прстију израсла велика брчна пера и да су му се руке претвориле у крила а усне издужиле у кљун. Он поче од муке да скаче, да ђипа, да се врти око себе, да се стреса, напрежући се из све снаге да отресе перје са себе, али узалуд! Онда подиже очи своје к небу. — Боже, Боже, шта учини то од мене! — хтеде да викне у очајању, али место речи, из кљуна му изађоше само два кратка једнака слога: — Ку-ку!... — И што је год хео да каже, све је излазило на „ку-ку!“

Пекар је, очигледно неким чудом, претворен био у кукавицу. На његову кукњаву дотрчаше комшије, али кад га видеше побегоше од страха.

Предвече се врати жена кући и запрепасти се кад код куће нађе, место мужа, некакву грдну птицу.

— А-а-к-ко си ти? — замуца жена дрхћући од страха.

— Ку-ку! — одговори пекар.

Жена познаде мужа по оним његовим зеленим, пакосним очима.

— А шта је то с тобом, куку мене-е! — повика она из гласа, плеснувши се рукама.

— Ку-ку!... Ку-ку!... — одговори жалостиво пекар. И на сва њена питања он одговараше само „ку-ку!“, па онда уједанпут поче да се смањује, да постаје све мањи, мањи, мањи, док не доби величину обичне птице кукавице.

Жена пружи руку да га ухвати али пекар измаче, прхну па одлети у шуму и закука оданде.

— Кукај, кукај сад! — довикиваше му жена кроз плач — кад се ниси могао смиловати и нахранити оног сиромашка... Ја сам ти лепо показала да ћеш се кајати.

А пекар, како онда, тако и сад, кад у пролеће гора листа, кука; а народ, по његову кукању, рачуна пошто ће бити жито и хлеб те године.

СИРОТИЊСКА КРВ

Н

а престолу великог Римског царства седео је у давно време један цар,

који беше рђав човек а још гори владалац. Он беше човек прождрљив, грамзив и себичан. Његова је власт, коју је отео од свога претходника а њега убио, била огромна. И он је ту власт употребио на то да се што више награби блага. Глобио је народ великим порезима, плачкао богате покрајине свога великог царства и довлачио благо са свих страна, гомилао га у својим дворovima и никад није могао да се блага насити.

У исто време био је епископ Христове цркве у Риму један старац, који је, пре тога, у посту и молитви провео четрдесет и седам година у некој пустињи.

Старац се прочуо као свет човек, велики праведник и чудотворац. Још док је био у пустињи, све је из далеких крајева долазио к њему на поуку и благослов. Једанпут га народ из Рима позва да им дође у престолни град за епископа.

Старац се поплаши. Он се дуго колебао да ли да се одазове том позиву и молио се Богу да га он упути шта да чини, јер је волео пустињски живот па му је тешко било да га напусти. Онда му се у сну јави анђео и рече му да више не оклева него нека одмах пође онамо куда га зове глас народа.

Старац се покори вољи Божјој, с тугом се растане од своје пустиње и дође у Рим за епископа.

Али је у Риму старац живео као и у пустињи. Облачио се у хаљину од грубог сукна и опасивао се кудељним конопцем, ходио је бос, постио и једноничио као што је то чинио у пустињи. Новаца није имао нити га је примао, него га се чувао као живе ватре. У она тешка и зла времена он је сиромашном и очајном народу био једина утеха и радост. Народ га је поштовао као светитеља волео га и слушао. А кад би у цркви говорио реч Божју, сав би народ падао на колена и плакао, јер му реч беше силна.

Цар је мрзео овога старца, али, због народа, није смео да показује своју мржњу. Он се дотле никог није бојао, а од овога старца, не зна ни сам зашто, беше га страх. Зато се сад почео бојати и народа.

Откад је старац дошао у Рим, о цару, његовим сјајним дворovima, о његовом неизмерном богатству и о његову небројеном благу нико више није говорио, нити се

народ скупљао да гледа и да се диви свечаностима које је приређивао цар, да би му својим блеском засенио очи.

Народ заборави цара, као да га и нема.

Цар се збуни и забрину. Од брига није по каткад целе ноћи могао ока да склопи.

„Проклети старац... просјак и одрпанац, залудио је овај свет, одбио га од мене, омрзнуо ме народу па ће се та фукара можда једаред још и побунити.“

Тако је мислио и осећао цар.

Али то се бунила савест царева, а народ није мислио на буну; јер је тувио реч старчеву: да треба да буду кротки и трпељиви, без роптања, а ако им се чини насиље и неправда, за то ће одговорати Богу они који је чине. „Моја је освета“ — говори господ — „и ја ћу вратити.“

Онда цар смисли да учини једно добро дело, да би се умилио и народу и старцу. Тешким срцем одлучи да о свом благу подигне велику цркву, па дозове старца да му то саопшти и да се договори с њим.

Старац дође.

Цар га уведе у своје ризнице и показа му благо.

Тешки гвоздени сандуци беху препуни, натрпани златом и сребром, бисером и драгим камењем. И све је то горело и пламтело, сијало и трептало разнобојним сјајем тако да је старац заклонио рукама очи и обрнуо главу.

Цар се смешио од задовољства.

— Ето ти рече он старцу — узми блага колико хоћеш па подигни цркву у славу моју и Божју.

Старац је ћутао.

— зашто ћутиш? — питао га је цар.

Али је старац и даље ћутао тако да се цар диВео не разумевајући старчево ћутање.

— Ја ти дајем злато, а ти ништа не говориш — рече му он с прекором. — Или те је моје силно благо тако задивило да си од чуда занемиио? Говори!

— Ја то злато не смем примити — проговори најзад старац.

Цар га гледаше зачуђено.

— Па добро, ја га и не дајем теби, него ти поклањам да подигнеш храм Божји.

Старац одговори:

— Силни царе! Новац је душогубац и ђавоља ствар и ја га немам и никад га се не дотичем, па га не бих примио баш да га мени и понудиш, а за цркву...

Али му цар не даде да доврши, већ га љутито прекиде:

— А знаш ли ти да сам ја цар па ти могу заповедити да новац узмеш, а ти знаш шта те чека ако не извршиш моју заповест — заврши цар срдито.

— Можеш ми, царе, узети и живот, али ја тај новац не могу примити — рече старац мирно.

— Ни за цркву?! — викну цар.

— Ни за цркву — благо и тужно одговори старац.

Цар се замисли. Гнев га прође и он размишљаше, али никако не разумеваше зашто се старац толико опире да новац прими. „Кад би новац био ђавоља ствар, зар би се људи толико отимали о њега?“

Тако је мислио цар па одлучи да на старца не наваљује, него да му остави времена за размишљање, и отпусти га кући.

Ту ноћ дар није могао да заспи. Превртао се по постељи, љутио се на старчево јогунство па се опет стишао и мислио, мислио, али никако није могао схватити зашто старац одбија поклон. Онда му се учини да ту мора да има нека недокучива тајна у коју он не може да проникне.

Сутрадан позове старца.

— Но, пријатељу, јеси ли се предомислио? — упита га он блаже.

— Не, царе! — одговори старац кратко и одлучно.

— Па зашто? Кажи ми, не мучи ме више! — молио га је цар скоро кроз сузе.

Онда му старац рече:

— Не мучим ја тебе, царе, него ти мучиш мене; јер ја, царе, не смем примити новац у ком је сиротињска крв.

Цар задрхта.

— Крв?! — промуца он.

— Крв и сузе сиротињске, царе!

И старац се саже, узе један златан новац па га преломи. Онда цар виде како у новцу заблиста црвена, свежа крв и кану доле на мермер.

Цар пребледи.

— Видиш ли ту крв? Ето, узми ти, па разби ма који комад злата или драгог камена из твоје ризнице, И из њега ће бризнути крв.

Цар не одговараше ништа. само дрхташе као у грозници.

— Сад кажи сам, — настави старац — да ли би Дух Божји могао пребивати у храму који је подигнут на темељу заливеном сиротињском крвљу и сузама?

Цар хтеде отворити уста да нешто рекне, али му се вилице стегоше а зуби цвекотаху јер се сећаше како је дошао до толиког блага. Он није могао ништа да каже. него се само тресао. Ноге му се уједанпут подсекоше и он се сруши доле и, ударајући челом о мрамор, допузи до старчевих ногу и стаде их љубити, обливајући их сузама.

— Ти си, старче, Божји човек а ја проклети зликовац, који ће у пакао! — завапи цар.

— Не, брате! Ти си спасен! Устани!

Цар устаде па се одмах ту, пред светитељем, одре че блага и раздаде га сиротињи. Затим остави двор и оде у пустињу, у којој је некада живео тај исти старац. И тамо је, молећи се Богу и кајући се за учињене грехе, живео до своје смрти.

МУДРИ СЛУГА

Био на Истоку у старо време богат човек па имао слугу.

Слуга беше човек добар, благ, трезвен, умерен, а његов господар зао, напрасит, пијаница, немилосрдан и неправедан.

Газда је рђаво поступао са слугом који му никад није могао угодити; али је слуга био трпељив, и кад би га газда псовао, а често и тукао, он је ћутао и покорно се уклањао гдегод у закутак и тамо плакао што се господар љути, уздисао и молио се Богу да газду ублажи, да му измени памет и ћуд и изведе на пут честитог живота.

Једног дана газди липше магарац. Газда пошаље слугу на вашар да му купи другог магарца и обећа му награду ако му нађе магарца по вољи.

Слуга пође.

Путем је мислио о свом газди и молио се Богу да га научи на који начин да газду свог одврати од рђава живота.

Мислећи на то, стигне на вашар. На вашару беше много магараца али он не купи ниједног, не

го би застајкивао и, посматрајући магарце, дубоко би се замислио, и, најзад, нешто смислио.

Врати се газди без магарца.

Газда га срдито запита где му је магарац и зашто није купио.

— Не љути се, господару — одговори слуга. — Ја сам ишао по целом вашару, наилазио сам читаве чопоре магараца, меркао сам, тражио и опет, ето, нисам купио.

— А зашто? — љутио се господар све више. — Зар ниси имао доста новаца?

— Не, господару! Новаца сам имао довољно. Било је тамо и много магараца, на избор, али не беше ниједног с пауновим репом.

— С пауновим репом?! — узвикну газда, разрогачивши очи.

— Да... Ја сам хтео да те обрадујем па да ти купим магарца каквог нико нема: с пауновим репом — одговори мудри слуга.

— Ама, јеси ли ти при себи?... Па зар и има где на свету магараца с пауновим репом?! — рече газда, загледавши се слуги у очи, мислећи да је померио памећу.

— Дабогме да нема — одговори слуга и обори очи.

Газда се још боље загледа у негу, премеривши га од главе до пете. „Овај је полудео“, помисли он, машући главом.

— Нема... — понови слуга жалостивим гласом.

— Па шта си га онда тражио? — питаше газда, чудећи се све више.

— Ја сам доиста тражио оно чега нема на свету — одговори мудри слуга уздахнувши — али као што нема магарца с пауновим репом, тако нема ни ружна живота с лепим свршетком — заврши он, окрете се и оде за послом.

А газда оста на месту, гледајући дуго за њим, а потом се врати у кућу да размишља о оном што му је слуга рекао.

„То је он говорио за мој живот“, сину му у глави.

И размишљајући о том непрестано, њега обузе стид и кајање. „Мој је живот доиста ружан и свршетак му не може бити леп, као што магарец не може имати паунов реп.“

И он се остави дотадањег живота и биваше из дана у дан бољи.

Једног јутра дозвола к себи мудрог слугу.

— Ја сам ти — рече му — обећао награду ако ми купиш магарца по вољи. — Ево ти — рече — награде што си ми с вашара донео причу о магарцу с пауновим репом.

И богато обдари слугу.

НОЋ У ПУСТИЊИ

„Тада Ирод... разгневи се врло
и посла те побише сву децу по
Витлејему и по свој околини
његовој од две године и ниже...”

Мат. II., 16.

глувој ноћи безљудних пустара

Бежећ пред мачем крвника Ирода
Девица — мати с чедом се одмара
После толика пута, мучна хода.
Ноћну тишину не ремети ништа,
Ко мртва авет пустиња се чини —
Само њен уздах са тиха ноћишта,
Далеко од свог дома, у туђини.
Немо сијају звезде божја ока
И немо над њом палма стражу чува —
Но што се буни тишина дубока
И откуд вриска далека и глува?
Фирмамент сијну ко да пламти злато,

Пустиња свану од светлости неке —
И, гле, под небом лети дечје јато
Из отаџбине, из земље далеке:
Као анђели све дечица сама,
На њима крила и сјај око глава —
Лете и машу на њих ручицама:
Ком око врата трачица крвава
Ком рана мала ко румена ружа
На белим грудма. Исус — дете шири
Своје ручице, за јатом их пружа
И мисли да су то рајски лептири —
А привиђење дубље к небу оде...
И докле мати на груди стискава
Чедо — звездама мала јата броде
Анђелске душе невиних жртава.

ЈОВАН ПУСТИЊАК

1. Рибизле

Сурови аскет што је место круха

Јео скакавце — што је уништаво
Плот многострасну за живот духа,
У пустињи је на камену спавао.

Ал и камен му беше ложе меко...
Једанпут простре тело своје голо
На џбун некакви јалов, трње неко
Што га је пекло, ко иглице боло.

Па кад постељу трновиту ману,
На њој остави крви своје росу —
А кад сунце грану,
Трн се црвеним, слатким плодом осу...

2. Кресница

Бубици једној клонуше крила

У лету (жега је била) —

Те паде на путању

Куд ће Он проћи...

Он је сретне

И сажали се на њу...

И, да је склони, узе је, метне

На цвет пустињски украј пута,

Цвет што је нико из песка жута.

А када жега дневна мину

И паде вео ноћи црне —

Бубица с цвета прне —

И као бледа варница сину.

ХРИСТОС НА ПУТУ

О билазећи градове и села

На раду је пошо свога дела.

Пут га поведе тога лепог дана
Кроз млада поља сунцем обасјана.
Сва је природа добре воље била:
Благ поветарац с мора, од Кармила,
Лечменим пољем таласе је крето
И образе му ласкаво облето...
Хумови, горе у даљини, стене—
Сав је предео куд поглед окрене
Блистао као некад стари Еден
Пре нег' из неџа Адам би изведен:
Кад свет сијаше невиним осмехом,
Још незаражен смрћу нити грехом
Вечном лепотом вечитога склада—
Кад ал' изненада—
Идући путем кроз поља Он срета

У распадању леш једнога псета...
И, гадећи се, глас Петров га трже:
„Рави!... Стрвина!... Обиђимо брже!...“
Ал Он занесен свемирном лепотом.
Он се сажали над умрлим скотом...
И, као зачуђен, што се леша гаде,
Место да Лепо свуд нађу и љубе.
Пружајућ руку крај лешине стаде:
„Гле!“ рече „како има беле зубе!...“

МИРЈАМ

Л

агано прође, споро, век за веком...

Стоји кладенац из древних времена
Са разваљеним каменим осеком,
Рочиште лепих назаретских жена.

Вода његова још је она иста,
Бистра, чувана у земљи дубоко...
Она оданде гледа, живо блиста
Као велико, тајанствено око.

Некад виђаше лепу једну жену —
— Од онда прође много, цела вечност —
Кад долажаше с урном на рамену
Да црпе бистру, животворну течност.

С њом често беше дечко један мали
С крупним очима, питомим погледом —
Чим они дођу, друштво се разгали,

Све живне благом веселошћу редом:
„Мирјам, како си лепа!... Дечко мио
Како је питом!... Тако лепо гледа...“
И све би затим уздахнуле тио
Што њима таку Бог лепоту не да...

Ал од то доба због доброте њине,
Што нису биле од зависти следе,
Мирјам им даде дражи и милине
И драгоцен дар да буду лепе...

И сад, кад сунце за планине зађе,
Прошлост се враћа из даљине сиве,
Кад се Назарет у сутону нађе
И старе приче, легенде оживе.

Када се купе жене ка студенцу,
Мирјамин фантом у сумраку бледом
Тио приступа њином лепом венцу
И уз њу дечко с питомим погледом.

МАГДАЛЕНА

Сврши се најзад крвава драма...

Свет се разиђе...

Никог не беше:

Онесвешћену Матер однесе—

Крај Распетога оста сама

Од Њему верних људи и жена—

Она, грешница, Магдалена.

Крај његових је ногу клекла—

Румена крв је из њих текла...

Некад је на њих скупочен лила

Нард,

А сад им грдне ране мила

Очајних суза горком росом,

С њих отирала својом косом

Крв...

Најзад јој стражар приђе ближе...

Опомене је да се диже
И отера је сузну, бледу...

Ал одједном на путу
Докле још беше на доглéду,
Кад су на њену косу жуту
Заходног сунца зраке пале—
Он опази где носи
Црвене руже у златној коси.
Грешница из Магдале.

ГОЛГОТА

М рачно је небо. Месец крвави

У поноћноме тиња облаку,
Ко тежак уздах шапће у трави
Ветар. Голгота спава у мраку.
Црно је небо, ни звезде нема—
У грозничавом бунилу дрема
Планета стара:
Грех на њој тешка крила одмара...

Тама је пала...
Суморно ћуте троја вешала
У глухо доба тишине мртве—
Празна и црна—
С њих су недавно скинуте жртве:
Два разбојника и Божији син—
Два трна
И један крин...

Јутро је, ал још свитања нема,
С јерусалимских тврдих бедема
Још се не диже тама немила:
С Истока нема танка бледила
Зоре, веснице блискога дана—
Још лежи ноћ ко прикована
Ко црна крила мртва гаврана.

Са страхом, с тешком слутњом у груди
Забринут народ лута и блуди
По улицама,
Тиска се, врви
Около Храма
Ал не на принос пасхалне крви
Већ да молитвом наду окрепи:
Хоће л сванути? — шапће и стрепи...

Ал каква оно утвара бледа
Међ народ ступа? Народ се згледа:
Ко је и шта је?
Нико је не зна нити познаје.
Ко дух, ко авет поноћних снова
Ил из пророчких да је гробова:
Брада се вије, прамење бело,

Занесен поглед, дуго одело,
Погледом густу таму прожиже,
Дршћућом руком вео подиже
Са будућности срамне Голготе—
„Христос воскрес!“ — пун страхоте
Глас му заори...
Голгота гори!...
Над њоме пламти ускршња зора,
А на њој Црква ко златна гора
У руменоме сјају се купа—
И к њојзи ступа
Свет будућности с далеких страна...
Под плавим небом дивотна дана
Грми и звони,
Гмижу тисући и милиони—
„Христос воскрес!“ — ваздух колеба
До краја мора, земље и неба...
Ал зачас само... и мрак се густ
На земљу спусти.

И пред страхотом Божјег виђења
Што румен лица с бледилом мења,
Јуда се прахом по глави посу;
Чупајућ косу —

Груди бијући
И крвав поглед небу шиљући
Сруши се, клече:
„Проклетство!“ рече.
Дрма се, пуца Храм Соломона
Од грмљавине ускршњих звона...

ЛЕГЕНДА О ГЛУВОНЕМОЈ

Д

анас је прошла покрај мене...

Куд год се она макне, крочи,

Прате је деца — људи, жене

Траже да виде њене очи

Где ћуте Божје тајне—

Очи дубоке, сјајне

Што тако чудно гледе...

Косе јој давно седе...

— — — — —

Лето је. Жега,

Када се зноји

И у хлад бега—

Али на гумну вршај стоји!

Сви су на послу — жетвено доба—

А она, мала — грозд у руци—

Седи и гроздић боба.

Кад изненада, вијор...

Када му коло до ње стиже
Заигра се, заврти,
Дохвати дете и диже
Па га у свом вртлогу
Понесе горе Богу...

Сви стоје бледи
Од страха—
Свако задивљен гледи
Где се далеко у висини
Бели ко мало клупче праха...
После се вијор спусти
Ко меко, бело крило
И опет дете метне
На место где је било.

Притрчаше му ко без душе
Питањима га обасуше—
Ал мала даваше знаке
Ручицама обема
Да је глува и нема...

То беше давно ал од тада
Мисли се она Божје тајне знаде,

Људма би хтела да их преда:
Уста јој често речи траже.
Али не може ништ да каже—
Не може — Бог јој не да...

И мене самог језа хвата
Кад видим очи њене сетне,
Дубоке, загонетне.

МАРИЈИН ВЕО

ре но што ће је скрити

Небеске дубине, сјајни облаци,
Као последњи поздрав земљи
Она свој вео девичански баци...

Четири ветра дохватише
Свилено ткање беље од снега—
Сваки је за се хтео
Драгоцени њен вео—
И, бијући се, поцепаше га
У кончиће и влакна,
Па у бурноме лету
Расуше га по свету.

И сад, у благе јесење дане
Кад ћуте поља, њиве узоране,
На тихом сунцу када шума руди
Та по ваздуху свила бела, снежна

Што тајанствено лута, блуди
Ко ваздух лака, нежна
Као да је рука неземаљска прела:
То су остаци Маријина вела.

СИРОЧЕ

драмска слика

ЛИЦА

Сироче

Радник

Господин

Госпођа у црнини

Позорница: Једна улица у неком великом граду. Зима. Снег веје и дува ветар.

Сироче: **З**има... сва дркћем... изишла сам из школе, нисам ни књиге

однела кући... соба је тако хладна, пећ као лед. Баба, што ме је примила, већ три дана како нема огрева...

Госпођица у школи каже да је данас празник матера и деце — Материце... Данас се, каже, матере везују, а деца добивају поклоне... А моја је мама умрла. Пошла сам на гробље... Знам где је, ишла сам ја често тамо... *(Грчи се.)* Ветар...

Зима... Зима код куће, зима овде, на гробљу зима — свеједно је... Идем код маме моје.

Како ми је тешко без маме!... Да је жива, данас би је везала, а она би ми дала поклон... Ко ће њу сад везати?... Анђели?... Они ће маму да вежу данас а мама ће се сетити мене па ће плакати... Зашто нисам и ја тамо?... *(Стреса се од зиме.)* Зима... руке ми се мрзну, ноге као лед... снег ми улази у ципеле... подеране су...

(Спази на земљи некакву хартију па је дигне.) Гле, хартија!... *(разгледа је)*... од некаквог пакета ваљда, у који су били умотани поклони за Материце... А ово је мој поклон... Дед да увијем у њу ноге па ми неће зепсти... *(Седа доле, изува се, увија ногу у хартију.)* Тако...

Радник: *(у пролазу)* А шта ти ту радиш? Устани! Озепшћеш...

Сироче: Није ми зима...

Радник: *(одлазећи)* Није јој зима... не осећа! Парче леда не осећа студен, јер је и само студено... *(прође)*.

Господин: *(у пролазу)* А шта ти ту радиш?

Сироче: Обувам се...

Господин: Устај, па брзо кући! Озепшћеш... Марш кући па за пећ!

Сироче: Нема огрева...

Господин: Хм... *(Одлази)*

Госпођа у црнини: *(Застане у пролазу.)* А чија си ти?...

Сироче: Сирота сам...

Госпођа у црнини: Па шта ту радиш?... Куд си пошла?

Сироче: На гробље.

Госпођа у црнини: На гробље? Шта ћеш тамо?... А ја се враћам с гробља... тамо је моје јединче...

Сироче: И моја је мама тамо...

Госпођа у црнини: Не иди на гробље, чедо моје... Врати се натраг... Снег је гробове завејао, нем можеш их познати...

Сироче: Ја добро знам где је моје маме гроб... наћи ћу ја њега!...

Госпођа у црнини: Не иди, чедо!... Снег је дубок... нико га тамо не чисти... ноге упадају преко чланака... путање нема... спотакнућеш се, пашћеш... смрзнућеш се...

Сироче: Свеједно је... смрзнућу се и у соби, и овде и на гробљу... свеједно је. А тамо ћу бити ближе мами...

Госпођа у црнини: *(Уздахне.)* Вараш се, дете!... Мати је далеко... Осетила сам данас то... Изгледа да је тако сад у зиму... у пролеће су нам мртви, канда, ближе, озелени трава, па онда птице... цвеће... Мирисни поветарац... душе покојтужно је, али је лакше... Не иди, послушај ника... ме!...

Сироче: Па куда ћу? *(Плаче.)*

Госпођа у црнини. Ајде са мном!... Код мене је топло... Мени је тешко на данашњи дан...

Сироче: Тешко ти је?

Госпођа у црнини. Тешко Врло тешко! (*Брише сузе.*) Лане нисам била сама...

Сироче. Имала си кћер?... Умрла је?

Госпођа у црнини: Умрла... Била је велика већ, као ти... налик на тебе...

Сироче: На мене налик?

Госпођа у црнини: Тако ми се чини, што те дуже гледам. Ајде са мном... хоћеш?

Сироче: Сад нема ко да те веже, је л па ти је жао?

Госпођа у црнини: Да... тешко...

Сироче: А мени је жао што немам кога да вежем...

Госпођа у црнини: Ајде са мном па ћеш мене везати... Хоћеш?... Ајде!...

Сироче: (*Погледа је радосно изненађено.*) Тебе да вежем?

Госпођа у црнини: Да, ја ћу ти дати поклона, да ме одрешиш... Хоћеш?...

Сироче: Поклона ћеш ми дати?

Госпођа у црнини: Даћу ти хаљине, ципеле моје ћерчице, даћу ти њен кревет... бићеш код мене...

Сироче: (Хвата је за руку.) Код тебе?

Госпођа у црнини: Јесте... Оставимо гробове на миру. Мртви припадају Богу, њима је добро. Горе је живима кад остану самохрани. Али Бог је милостив. Он подиже наше мртве у живима. И тако матере налазе изгубљену децу, а деца родитеље... Ајде са мном... волим те као своје рођено дете.

Сироче: Идем!

Госпођа у црнини. (*Милује је.*) Мило дете моје!...

Сироче: Мати моја!

(*Одлазе.*)

